

ЛЮБОУДОУІЇ

ИЛИ

ПОВОУМУУУУУУУ

ОПИСАНІЇ.

ТОМ. 2.

АВГУУУТЪ 1846.

УУУУУУ 20.

Испытайте писаніа, въ нихже во обрацете
животъ вѣчншй, и сокровище неизчерпаемо.

ОУУУУУУ.

въ Печатница Я. Даміанова.

1846.

ЛЮБОЛОВІЄ

или

ПОВСЪМЪСАЧНО СЪПИСАНІЄ

ЯВГЪСТЪ, 1846]

[ЧИСЛО 20

Отъ гоманска склонность за просвѣщеніе челоѣческо.

Писуватъ отъ солднъ: „Честю прѣимаме отъ внетрешна Македоніа и Албаніа понатѣа и вѣсти кои согласнѣ похвалаватъ раздѣмное, челоѣколюбнѣое и дѣйствителнѣое управление превосходнѣйшагѣ мѣширина Решитѣ-паша. Междѣ дръги похвалы имаме и тѣа примѣръ отъ негово докрое и щедрѣое прозноленіе за учекнѣ успѣхи. Той мѣширинѣ прейде най послѣ изъ Китѣола во Единиѣ градѣцѣ, именѣемъ Маргаревѣ, и безъ да предѣкозѣсти слезна да направи обиталище (конакъ) въ домъ Николаа Д. Стергѣева, тѣрговца. И като се увѣри отъ него съсъ отеческо попеченіе и пытанѣ за онѣи спокой и благоденствіе шо имаха тамошни жители, непрестаннѣо предлагаваше да го пыта честю и оговнѣо какъ настоателѣа и надзирателѣа училищна Г. Николаа Стергѣева за состоаніе училищно, и като го подкрѣплаваше за съблюденіе и умноженіе учебно, речемѣ то: „Ученіе само различава челоѣка отъ скотѣо ве и отъ несловесни. „ Я да подтѣверди бещественнѣо тѣа неговѣ си дѣмѣи за ученіе совѣтованіа остави 1,500 гроша за тамошни училища, когато пойде отъ тамѣо. Може да се поима Падишахска Держава щастлива и прещастлива, като се удостоюва да има по секаде такѣа щедрѣи и челоѣколюбнѣи правители граждански же и церковнѣи, отъ кои се наипаче подтѣверждава челоѣческо просвѣщеніе. Такова Едино челоѣколюбнѣо благодѣаніе стана и на Бритѣ островѣ отъ Н. Высочество Капитанѣ Мехметѣ-Яли-паша, кой просѣсъ отъ жителѣи Хракѣевски, подарѣва за тѣхнѣи училища грош. 2,500. Такова челоѣколюбіе направи и въ солднѣ, гдѣте остави 60 тысячѣа

граша за сиромашѣ, и 2,500 гроша за Единиѣское въ солднѣ училище.

Строеніе Панепѣстимско наче да се прави на 23-шѣ Явгѣста. Совѣтѣа общенароднагѣо ученіа, предѣдатель верховнагѣо совѣтѣа правды и внѣшнѣи прислѣжникѣа дойдоха, като да се положи первѣи камень основнѣи, кой се постави съ велика и знаменита слава: предложисѣа первѣи съ молитѣвѣо десѣтоовна жертѣа: слѣдѣа тоѣа Н. П. Решитѣ паша, тогаѣа внѣшнѣи прислѣжникѣа, а послѣ отъ 24 дена великѣи Везиринѣа положи подѣа тоѣа первѣи камень основнѣи различнѣи златнѣи и сребренѣи пѣнази (монетѣи) отъ тѣа година, и возрадѣва съсъ Едино кратѣословіе вышереченнѣи лица совѣтѣи. Всеи благодѣствителнѣи зрители возрадовахѣа, като гледахѣа че учебное поприще полагае на основа мѣсто, кое бешѣ некога обитаніе гнихарско. Колькѣ чѣдѣа ше покаже оѣе той благораздѣмнѣи вѣкъ!

Повелѣніе Еѣтанѣо за възвышеніе Великагѣо Везиринѣа.

„ Нашѣа Высѣкѣи Везиринѣа Мѣстафа Решитѣ паша!

„ Яко и спорѣдѣа гичѣо да самѣа благодарнѣи отъ Рѣѣфѣа паша, кой се намѣрѣва сега отъ много време на слѣжба самовластнагѣо моего управления и попечителѣства, мѣжѣа почтенѣи и вѣренѣи, но понеже не се положи пристѣоинѣо потребное усердіе и ревность за да се совершатѣа точнѣи и дѣйствителнѣи, спорѣдѣа царскаѣа наша воля, онѣа шо са (дѣври намѣренѣи) за починнѣо твореніе и совершеннѣо благоденствіе державѣи нашеѣа, и онѣа шо

са за потребны да се прїиматъ мѣры ко благоудѣванію всакаго чина подданниковъ нашихъ, и онѣа що са за другїи неща во удѣшеніе и одобреніе потребни добри намѣренїа, кои досепова на сичкій свѣтъ обавише, и за да се свѣршатъ тѣа наши добри намѣренїа чество и отвъ время на время воспоменувахме и немѣи на сички наши прислѣжницѣ, когато дѣйствительное твореніе (правенѣ) за тѣа наши намѣренїа и за другїи потребны мѣры иска (требуетъ) големо усердіе, вниманіе (пазенѣ) и бодрость, за това потребно стана да се положи тѣа Везирска служба и опредѣли на лице кое е придобило совершенны разумъ и понатїа за тщательни дѣла и работы державны, и има благоразуміе превосходно, и кое е достойно да управлава сичко като содѣйствѣва заедно съ сички другїи прислѣжницѣи малы и големы, междѣ кои и междѣ первоприслѣжника сички работы за наша держава общи са, кое лице да е довольно оше за да подцрекава и поубѣждава сички другїи прислѣжницѣ, малы и велики за да свѣршаватъ сички положительны на тѣхъ должности.

„ И понеже си ты единъ отвъ онѣа вѣрнїи прислѣжницѣ державы нашеа кои придобыха вышереченнїи добродѣтели, за това вышереченнаа служба Везирска отлагасе отвъ него, и полагае на твое достоинство и на твое прилѣжаніе и раденѣ.

„ И понеже стана потребно, онѣа служба що се управлаваше отвъ тебе за вышнїи работы, да се опредѣли и положи на другїго мѣкого, достойна за да сохрاناва и оправдава, споредъ царское наше желаніе, онѣа кои междѣ високаа наша держава и междѣ сички другїи прїательны силы, сѣществѣватъ прїательски свойства, и союзни связи, Яли Ефендіа, кой веше досепова совѣтникъ на тѣа вышнѣа служба, намѣриса достоинъ да управлава пристойно тѣа служба и сички другїи различни неща и работы що принадлежатъ въ неа, както мѣжъ цѣломъдартъ, благоразумнѣ, праведнѣ и вѣренѣ, за това се прага и на него тѣа служба.

„ Понеже е обаче природно потребно твое управленіе и надзираніе, какъ полномостенъ надзиратель нашъ, на сички неща и работы за наша держава, и понеже тѣа служба, коати се предава, прилѣжице е на сички другїи и малы и велики, споредъ твое прочее характерическое честолюбїе и довѣренность, да-

женъ си, като се предадешъ на вспоможеніе Высочайшаго Бога и на духовна помощь Пророкова, да положишъ сичко вниманіе и прилѣжаніе за да свѣршывашъ тщательное наше и желаемое политичесество державно, надеждно и спокойно за вси жители и подданницѣ, и за другїи общепольны предметы, и при то сичко да пазишъ за да се прїиматъ потребны мѣры за добръ животъ подданниковъ нашихъ; за скорое окончаніе всѣхъ приключительныхъ дѣлъ, и най послѣ споредъ божественнаа заповѣдь за правостановное созерцаніе и разсмотреніе всѣхъ дѣлъ. Дѣженъ си оше, като содѣйствѣваша заедно съ высочайшаго военачальника Мехметъ-Усрефъ-паша, и съ сички другїи прислѣжницѣи малы и големы, да положишъ сичка ревность за доброе сохрненіе нашихъ воинныхъ и корабельныхъ правилонъ и закононъ, кои благодатїю божию совершихме така, каквото и тѣхно день отвъ дне успѣшнотвореніе, и да изнамѣрите сички потребны мѣры за совершенство уже построенныхъ воинскихъ и иныхъ училищъ.

„ Дано Управитель Всего мїра, ради Кнѣза Пророковъ, изліе прїзвонильно божественнаа свои благодати на тебе и на онѣа кои се тѣдѣатъ заедно съ тебе вѣрны и искренны за доброе управленіе всѣхъ дѣла нашеа державы. Аминъ „

На 7-шй севвалъ м. 1262-е л. (16 сеп. 1846).

Новый Великій Везиринъ като излезна изъ царскїи палаты заедно съ Шехъ-Ислама, въ торжественный обрядъ дойде на Высокаа Порта, гдѣто, като се прочете вышереченное знаменито самодержско повелѣніе, преврѣчи мѣ се отвъ предмѣстника негова самодержскїи печать. Послѣ отвъ това потшачаса вси прислѣжителї да мѣ принесатъ тѣхни радостни благословни поздравленїа, и слѣдственны прїодоха за това намѣреніе и вси другїи малы и велики прислѣжницѣи Высокаа Двери. Негово Высочество сички що прїодоха прїима стоашъ, и поздравиги съ прїисвойственно благородїе. И отвъ тамъ отиде Великій Везиринъ въ Бешикъ-ташкїи Сарай, за да изговори своя глѣбочайшаа благодарность на Цара, кой го прїима съ най голема милость и обѣщи мѣ на грядъ великїи алмаментовый санъ.

ГНОЕНІЕ (УГОВЖЕНІЕ) ЗЕМЛИ.

То е вѣстно вообще на сички земледѣльцы и ораче, че кото сакатъ да прїиматъ пристойна польза отъ свои си многоприлѣжны трѣдове, тѣа утажстватъ первш сосъ гной, или дрѣго нешо онова мѣсто, въ кое ще сѣбатъ жито, пшмень, пресо., или какво и да бы было дрѣго. Знаеме вси почти, зацо, когачо се нагнои пристойно нѣкоа земля, какви произведенїа прави, и каквы добры пользы ставатъ на онова шо е посѣано въ неа, и слѣдственнш какво доволно мьздовоуданїе отдава на секого трѣдолюбца и прилѣжательна земледѣльца. Но въ това толькѣва полезно на земли Гноенїе (Нагноуванѣ) понеже сѣществѣватъ различни дѣланїа (работенѣта), различни упражненїа, различни времена, различни понатїа, а слѣдственнш различни и тѣхни произведенїа, нека опишеме нешо мало онова, кое са правили во вѣрша любопытнїи люде сосъ различни опытности и повѣрки.

Споредъ тѣхнш опытъ, (кое може да е вѣстно и на вси) онш гной шо е стоалъ на кѣпъ нѣкое доволно время, и шо се е согнила доврѣ, казѣватъ да е по дѣйствиеленъ отъ онш шо е пресенъ и шо не е стоалъ на кѣпъ нѣколько время, но казѣватъ да не е толькѣва полезенъ, колькѣто е онш шо е пресенъ и не е стоалъ на кѣпше въ нѣкое доволно время, въ кое отъ непристойно чѣванѣ изгѣбѣва отъ себеси довальна сила, и не може да дѣйствѣва на много время така, каквото онш шо е пресенъ и не е стоалъ на кѣпше да се угнива. За да се укрѣпиме и да познаеме това, опишемъ слѣдующее за опытности изложенїе.

Бто, какво изтолкѣва единъ списатель: "Нека распрѣсне нѣкой на 10 придготовленш уврате земнш пать кола, сека отъ 933 оки и $\frac{1}{2}$ гной †, кой веднага де се притрѣпа и покрше сосъ едно плитко оранѣ такова, што да се смѣша доврѣ сосъ поверхность зем-

† Толькѣва тяжесть има една кола Гальска. Вдинъ увратъ Гальскїи има поверхность равномѣрна сосъ една четвероугольникъ; секо негово ребро има протаженїе (дължина) 10 Галломѣрш; една Гальска мѣра има 3 нозѣ и 11 черты и $\frac{2}{3}$ тьсащочастици чертнш.

ла; и, на дрѣго мѣсто въ таа сѣща нѣва, нека остави на кѣпъ въ четьри мѣсаци пать дрѣги кола гной таковъ, каквото беше онш шо го покрш сосъ преоранѣванѣ мало; и послѣ нека го распрѣсне не на 10-ть увратш, но на 5; и най послѣ нека оре соразмѣрнш и онова мѣсто шо има 10 увратш, и онова шо има 5; и нека ги посѣе или жито или какво е да е дрѣго нешо, и тогава ще познае когачо собере онш рожѣш шо произхождатъ отъ тѣа две мѣста, че са почти равномѣрнш. Произведенїе шо става отъ пресенъ гной, ще да е прочее двойно. qu'on répande sur 10 ares de terre préparée cinq voitures de fumier de 1,200 kilogr. qui soit enterré immédiatement par un léger labour; que, d'un autre côté, on laisse en tas pendant quatre mois cinq autres voitures de fumier absolument semblable, puis qu'on le répande sur une surface moitié moindre (5 ares) du même sol; qu'enfin on cultive comparativement par bande des céréales et diverses plantes sur ces deux terrains ainsi fumés, on reconnaît que les récoltes de chaque terrain seront à peu près égales. L'effet du fumier frais aura donc été double.,,

Не самъ че е двойна польза отъ негнитѣ и пресенъ гной, но слѣдственнш (напоконъ) може да стане тройна и четворна безъ сомнѣнїе, каквото казѣва той сѣщїи списатель, кой видѣлъ таа сѣща польза и въ перва и во втора година послѣ отъ тоа опытъ.

Таа истина секой може да опознае, като направи приспособна опытность. Вижда се обаче че пресенъ гной природно е по тажствъ, нежели онш шо стои за угниванѣ и изгѣбѣва отъ своаи водна сѣщественность много количество, што остава отистина вързодѣйствителенъ, но споредъ произведенїа по славъ и по маловременъ.

Благочѣствительное дѣланїе совѣта Самоссакаш.

"На Высочайшаго и Ялгѣстѣйшаго Княза самоссакаго Г. Г. Стефана Богорида.

Ужасъ и ужасъ трепетенъ и неисповѣдимъ пристигна и овлада весь совѣтъ нашъ, когачо се надчихме послѣднш за отчаяннаа смѣлость. коа проклатш К. стаматїадъ дерзна да направи на противъ нашегш превожделѣнїйшагш и многоцѣннагш живота.

Това челоуѣкоподобное чѣдалище, сир. той челоуѣкоподобнш скотъ не се насыти въ

толькѣва злыни, въ толькѣва нещастіа цю нанесе дважды и трижды на това бѣдственное, на това негово недостатрадальное отечество, кое дано не беше го произвело на свѣтъ! щеше ли да направи той това прѣвеззаконное, това величайшее престѣпленіе! и така да принесе цѣлое раззореніе и повреда на таа нещастна земля, защото той вѣщественноу создѣйствѣва и прави кои предложіи преисподни (адски) народопвердательни намѣренія.

Но, слава Богѣ, благодариме на негово Божественное Промышленіе! крѣпкаа Высочайша рѣка, коя ни секога помага и чѣва, избави ны и сега отъ таа занлашлива велика бѣдаа и сохрани (учѣва) Ваше Высочество отъ сквернобѣйствительна рѣка сегш преисподнаго врага.

За что сожаленъ нашъ совѣтъ отъ една страна за Ваше Высочество защото приде таа ужасна опасность и отъ неа произошедшее какъ печальное оущреніе во благоуствительнаа и докродѣтельнаа Ваша душа, разбваса окаче отъ дрѣга страна двойноу: первш, защото благоколеніемъ Божимъ полбчихте спасеніе, кое е истинно сѣлое спасеніе на Отечество ни, а вторш, защото се по слѣчаю фати той пагѣбнѣйшій отцѣбѣйца, непримиримшій, и злодѣйствительнѣйшій врагъ Отечества.

Въ това, совѣтъ нашъ представа да изговори на Ваше многопочтенное Высочество, защо полнѣ отъ радость и веселіе за Ваше отъ толькѣва голема опасность избавленіе, по должности намѣри благословно да пише крѣгообразноу на сички народоначальства (коца кашіи), за да празандватъ секаде заедноу сосъ сички самосскій людіе о Вашемъ спасеніи, и въ секо црковно общество да воздадатъ на Высочайшаго Бога свои си благодарственны молитвы и словословіа защото благоизволи да ни сохрани и учѣва Ваше Высочество благодѣтельнѣйшаго Отца нашего и Кнѣза, и да мѣ се молатъ за долгоденствіе и за непоколежимое во Кнѣжество утвержденіе Вашеа богоухранимаа Высоты. Посвяти же и опредѣли да се празандва на сека година 25-шй день 18-та мѣсаца както день спасительншій и за Ваше Высочество и за наше Отечество. Благодаріи прочее совѣтъ нашъ на вожіе Промышленіе, желает да сохрани Богъ В. Высочество отъ злосмысленія непріятельски и да Вы соблюди и учѣва

на премноги и всеблагополучни лѣта, и така оттака сосъ покорное къ Вамъ поклоненіе.

Во Стефанополь самосскій. На 5-шй Августѣ 1846 гш года.

Совѣтъ Стрѣкова самосскагш

Манолъ Пецѣмановъ, Ядамъ Маноловъ,
К. Феѣфанидовъ, Бл. Іосифовъ.

Объясненіе въ шѣреченнагш письмѣ.

Понеже е на мнозина неизвѣстна за кою причина се направи горереченное письмо, описывамъ а вкратцѣ: На 23-шй Іуліа, като беше дошелъ, по окычаю, Гальскій пароплѣвъ въ К. градскій пристанъ (лиманъ), единъ человекъ во Еврѣпейски дрѣхи овлеченъ влезна отъ тоа пароплѣвъ во една лотка (каикъ) двоелопатна (цифте кюрекліа) и оправиса камъ големо теченіе гдѣто е Ярнадтъ кіой. Носеше подмышка си ковчезецъ желѣзентъ добртѣ запечатанъ и подписанъ на Н. Выс. Кнѣза самосскаго. Като пристигнаха на брегъ Ярнадтъ-кіойскій, оншй человекъ рече на едногѣ отъ тѣа двама грецш (каикъ-кюрекціи) да отнесе ковчезеца на домъ Кнѣза и да го предаде на рѣцѣ неговш, а не дрѣгимъ. И гребецъ послѣша усердноу, и като узе ковчезецъ, отнесе го гдѣто мѣ заповѣдаха; като го воведоха во обитальница Кнѣзевска, преврѣчи го каквото мѣ заповѣда оншй непознанъ человекъ и върнасе при лотка си. Кнѣзь като пречете подписи ковчезна, рѣкъсна сички печати, и като не може да завърти ключа и да го оклучи, заповѣда на сердарина си, кой тогава стоеше предъ него, да го отвори. Но като се поднизаваше трой сосъ голема си сила да го оттвори, веднага преисподнаа машина рѣзчѣписе сосъ страшенъ тресокъ (тресканѣ), пѣри пѣшени (кѣршѣме) свиратъ на самъ на тамъ; пламицш се возвшаватъ, и оклакъ димншй напѣландва сичка обитальница; прозорцы стѣклени се потрошиха, и прозорскій завѣсъ (пѣрдѣта) изгорѣха. Кнѣзь Богоридъ, Англинъ лѣкаръ Макъ Гафокъ, кой се намѣри по слѣчаю тамш, и сердаринъ Кнѣзскій останѣватъ нѣколко миндты измѣлени; и като дойдоха въ себеси пригѣдѣватъ че сердаринъ беше нараненъ около сѣрдѣце си, а кнѣжеско лице и лѣкарскѣ беше мало нещѣ оларено.

Качо стана големо тѣрсенѣ за тогова непознаннаго человекъ, надчихасе че е В. Стаматѣвъ, фатица го и въ темница чѣриха-

НОЩЬ БѢДОВЪННА.

(Продолженіе отъ стран. 100)

Въ това трепетно и бѣдственнѣ стоанѣ като се намѣрвахъ, вечеръ преиде и нощъ мрачна пристигна; никой не ми се виде предъ очи, а таа страшна рѣка още послѣдѣваше вънаги по голема да става. Сичко некое се помрачи и заплашваше съ големъ и пороенъ дождь; потокъ силенъ течеше подъ мене чернъ и много устремителенъ (стръвенъ), кой ми приносеше на умъ честъ, сир. подсещаше ме съ оная утрошоца (сокршеніа), кои носеше съ себе си страшны, и правеше ме да познаемъ колькъва беше слабо за живота ми онова древо, на кое стоехъ да се учивамъ. Рѣчни брегове и отъ двѣ страны претворихасе на широки езера, и червенovidнсе слънце заиде гнѣвливо отъ поверхности водны и пѣств. Притисна ме най послѣ нощъ, и нощъ престрашна. Некогашъ ми се чинеше че онова древо на кое стоехъ да се заклатѣва и движи изъ корень, и да се преклонѣва повече надъ оная сильны воды; а некогашъ ми се виждаше сичкій островъ да се ниша и клати, и да чинимъ че плывамъ съ него заеднъ на долъ по оной сильныи потокъ. Некога ставахъ издмленъ, и не знаехъ гдѣ и какво се намѣрвамъ, и, за да се учивамъ, извадихъ свилена ми кърпа, разарахъ я на разны ремичы; навързахъ ги единъ съ оное дрѣво, и вързахъ отъ половина ги за едно дебело стѣбло, кое подкрѣплаваше и подпираше мой грѣвъ; това смыслихъ че може да ме удржи да не паднемъ, ако се смѣтимъ и заласнемъ, или ако задремемъ. Въ онова разстоаніе ношно обладавахъ ме много мечты, привидѣнія и призрачы, а онаа мечта, коя ме правеше да чинимъ че плывамъ заеднъ съ оное островъ, много честъ ми ставаше. Некогашъ ми се чинеше да обькаламъ наоколъ, а некогашъ ми се виждаше оной потокъ да тече назагъ; дрѣгошъ ми се чинеше да гледамъ премногъ големи черни тѣлеса различни че приходятъ по поверхности водны да ме притрѣпатъ, и оттрѣгнѣвахъ за да откѣгнемъ отъ тѣхъ; дрѣгошъ ми се пакъ чинеше да излава нещо изъ оная черны воды, и да ме завлече долъ; — много пѣти бехъ увѣренъ, че слѣшамъ глъчове смѣшаны съ оное гласъ поточныи, и единъ пѣтъ секій гласъ виждашесе и чине-

шесе престаналъ до толькъва, што можехъ почти да дерзнемъ за да слезнемъ долъ; — толькъва бехъ извѣстенъ, што да мнимъ че рѣчное теченіе беше сѣша; — еднашъ и двашъ задремахъ во една минута и заспахъ, но веднага се сокѣждахъ съ такова сильно устремленіе, што, ако не бехъ вързанъ, не отѣбжнѣхъ да паднемъ.

Нощъ прехождаше постепеннѣ мало по малъ; беше топла и сѣха, што не пострадахъ никакво досажденіе отъ стѣдненность. Почти увѣренъ станахъ, най послѣ, за шкостъ коренистова шо имаше онова древо, на кое имахъ сички си надежды; и совсемъ шо беше невѣстна и невѣрна, или по крайней мѣрѣ много далечъ още, таа свобода и мсе изкавленіе, опредѣлихъ обаче да тѣрпимъ колькъто веке можемъ, и така пренощевахъ подъ беззвѣздо небо, и надъ Фѣчливъ потокъ. Като не беше още съмнало, познахъ че водъ бѣха начели да се смалюватъ; тѣхъни Фѣчанѣта ми се виждаха по малки; чинеше ми се да гледамъ пѣрнаръ и шѣмацъ надъ водъ островны, и дрѣвеса по брегове виждаха ми се природны; и като наче да се разсмѣндѣва познахъ радостнѣ че беше все то наистина; а преливанѣ водно беше снѣшило по крайней мѣрѣ единъ лакоть; и предъ изгрѣванѣ слонца, по большаа часть островна остана сѣха. Никого злодѣй, като се освоводи отъ повѣсило, не оттресе съ оное по голема радость свои си оковы (вързанѣта) съ оное какъто азъ оттресохъ мое вързанѣ шо ме дрѣжеше за онова дрѣво. Слекохъ се долъ при неговъ корень, кой беше още въ вода, и стѣпихъ на островска земля, но нозѣ ми бѣха до колѣна въ вода. Послѣ преминахъ на онаа страна, гдѣто беше сѣха земля, и легнахъ; защото бехъ изнемошелъ отъ ношно неспаванѣ, и колѣше ме сичко тѣло (снага) отъ онова всеношно при дрѣво прилѣпѣванѣ и стоанѣ.

Вода мало по малъ смалювашесе на сека минута въ пособъ чѣствительныи; — послѣ отъ мало нещо оста весь островъ сѣхъ, и брегови преливанѣта снѣшихасе на природно теченіе рѣчно; но още беше оной потокъ много силенъ и дълбокъ и не беше ми возможно да го прегазимъ, а наипаче какъ изнемошелъ отъ ношно страданіе, и отъ гладъ. Предъ паданна обаче, вода се беше толькъва смалла, што се надахъ послѣ отъ два или три часа да полчимъ желаемое; и оти-

стина, около три часа по пладнина, влезнахъ да газимъ потокова вода: никде не намѣрихъ отъ единъ и половина лакътъ по дълго; и послѣ отъ единъ малакъ подвигъ сподобихсе да пристигнемъ на онъй брегъ, на кой ми се виде веднашъ че никога моя нога неще неке да стъпи. Снаа беззаница отъ вакіонъ що бехъ накраля во острова въ сичкѣй мой подвигъ и страданіе не заковарихъ да испуснемъ отъ рзцѣ ми оше. Мало нешо отъ тѣхъ изсѣшихъ, и чѣвамъ го дори и до днесъ; никогашъ окаче не меришемъ това цѣѣте, когато прехождамъ въ нѣкои дѣрвави или въ нѣкои нивы безъ да не воспонемъ онѣа чѣствованіа, кои, когато подигнахъ глава ми, и видохъ онъй устремительный потокъ, кой се беше насилалъ да ме потопа и занесе; колъкъва прочее и да стане нѣкоа бѣда но нейно помненіе бѣва смѣшано съгъ удовольствіе. Многожды отварама онъа листа, гдѣто се намѣрватъ тѣа изсѣхнали вакіони; но никогашъ, като ги гледамъ, не помислихъ че се кѣпиха много скѣпш.

КЛЕВЕТА.

У сека клевета съществѣва нешо, кое а представлява особнъ повредительна — сирѣчь мѣчно е да смѣшаламе онѣа заи произведеніа кои отъ неа произхождатъ. Като издѣмашъ единъ пѣтъ клеветны дѣмъ, не е беке на твоя власть и на твоя вола да запрешъ тѣхны успѣхи и тѣхны произведеніа; защото, летатъ отъ уста на уста, догдѣто да се разсѣятъ по секаде. Споредъ реченое: „малъ огонь коліко вещьство разжигаетъ „. Волькъва скорви и печали се произвождатъ и раждатъ отъ дължави дѣмъ! Волькъва отъ злословны чрезмѣрности! Волькъва домогродницы изгѣбватъ свой помеждѣси миръ и любовь! Многожды отъ това злонравіе и злонавыкновеніе много съсѣдницы и ближни каратсе помеждѣси и за най големы неприятели поиматсе. Преджательни и клеветни льжесловіа направиха до толькъва нѣкои пріатели, цѣто да се орджатъ единъ на противъ дѣгаго, и многожды убійство стана това послѣдствіе. На мнозина нанесе опѣтошеніе това несмысленное и злоумыне говоренѣ за свои съсѣдницы и ближны (комшіи).

Смысли добре, когато говоришь, че мо-

жешъ да станешъ причина (себѣа) за нѣкоа отъ тѣа бѣдъ, и каква съвѣсть скорвна можешъ да претърпишь, като се сѣтишь че си станалъ ты причина за людска кѣднотъ! За да се некаешъ за такыа пагѣкопроизводительны разговорки, чѣвай си азъка оше смачало за да не произноси никогашъ злословна и льжлива дѣма, и така не ще да те обличава никогашъ съвѣсть, коа е предпочтенна отъ сичко нешо.

Повченіе дѣтско.

Най перво нешо, кое требѣва да се влива и надъша въ дѣхове дѣтскіи, страхъ Божій е, сир. да се боатъ на Бога. То е начало, среда, и конецъ премѣдрости. Послѣ отъ това требѣва да ги пождѣваме да се приносатъ съ любовь едно съгъ дѣгаго. Потребно ни е обаче да имаме и най големо вниманіе, сир. да се чѣваме смѣсленно, и да не говориме предъ тѣхъ за неприлични и срамни неща, защото всегдашни впечатлѣніа ставатъ тѣа на най нѣжнѣи и малый возрастъ дѣтскій; на противъ то, наше разговоренѣ требѣва да е предъ малки дѣца вынаги благонаравно и поучительно. Отъ него се пользѣватъ премного, ако и да е на дѣтскій возрастъ нечувствительно и неразсѣано; защото е призвѣстно, че дѣца пріиматъ на добро или на зло склонность, безъ да го познаваме.

Воспитаніе дѣтско. — По собственна часть за своеси воспитаніе пріима секо дѣте само отъ себеси като пригледѣва онѣашо дѣгѣи праватъ, говорятъ, глѣчатъ, и каквото призиратъ тѣа на секакво нешо, така и они на секакво нешо фѣлатъ погледъ.

Не е возможно да не става добрый человекъ по добръ, и злыи по золь; защото добродѣтель, злока, и время три са неща, кои никога не се опредѣлаватъ во едно съшо состояніе.

Кинскій раздѣмъ. — Като е человекъ младъ, требѣва да се чѣва отъ сладострастіе; като е мѣжъ, отъ отсѣпленіе и мелостранство; а старъ, отъ сребролюбіе.

СЛАВЪНОМЪ ДРЕВНОСТЬ.

(Продолженіе отъ 106-та стран.)

На 6-е лѣто Господне, славено-Іллирійски народи: Панноніане, Далмате, Мусіане и Дацы, понеже не можеха да тѣрпатъ Римскій прѣмъ, и Римско кезчеловѣчно и насильно грабленіе, согласишася и рѣшиша да оттрѣсатъ тоа Римскій прѣмъ. Въ това сѣщо время Римлане имаха намѣреніе и придготовленіе да се вѣятъ съзъ Маркоманъ (Моравъ), народъ сильный въ Бремїа. За това колькѣто войска имаше Тиверїй въ Далматїа тогава кеше а трагналъ отъ тамъ за Маркоманскїй бой. Таа войска по большей части составлявашася отъ млади, и бодры мѣжы Далматы. Тїа, като усетиша че нїхни соотечественницы совзеха намѣреніе да се избаватъ отъ Римско неправедно управленіе, въ това приключеніе, оддшевални и побѣдени отъ єдного соотечественника нїхна и вожда, имендема Катона (Батїана) устремишася въ таа сѣща войска, въ коа бѣха воины, и много множество Римланъ искаха. Това стана перво отъ Римлановъ отступленіе. Стѣгнаха отъ Римска войска и прибѣгнаха при Паннонїйска. Това приключеніе принѣди Явгѣста да направи Тиверїа да мѣ єзатъ и спомощникъ. Раздвѣатъ че никогашъ порою не направи стеченїа и потоцы толькѣва бѣрзы, нїто толькѣва сильны, колькѣто стана стеченїе и собранїе отъ тѣхъ славено-Іллирійски народы. Въ мало нѣкое время собрашася и направиша єдна ордїа съзъ двесте тысящъ пѣшцы, и осемъ тысящъ коноѣзцы, раздѣлиша таа войска на три тѣла, на три ордїи сир єдна за Італїа чрезъ Трїестъ градъ и Навпотрѣ; втора за Македонїа; а трета за Далматїа. Въ первотѣхно движенїе насильно и ненаданно и толькѣва напрасно, сичко нещо що имъ се показа и поави на противъ погѣвїа и заровїа. Сички посекаде стражы и воины Римски искаха и обладаха тѣхни мѣстоположенїа и стражы Римски. Первенствѣющїй градъ въ Паннонїа Сїрмишъ (срѣмъ) Паннонїане осадїа, салона знаменитый градъ въ Далматїа Далмате осадїа. Той смѣщеный и страшный гласъ пристїгна и до Римъ. Твердопостоанный Явгѣстъ смѣтїа. Казвѣатъ че въ това обстоятельство говорїа на свои си чинначальницы и вельмо-

жы: ако не прїиматъ дѣйствительни и прїстойни средства, за да запратъ тоа сильный порою, тїа страшнїи народи въ десатї дена можатъ да пристїгнатъ до враты самодержскаго града Рима. Собраха сѣшнѣсичка войска: приканиша сички первы воины и военачальницы: вси граждане богатїи, и госпожы Римски одолжїшася съ повелѣнїемъ Явгѣстовымъ да содѣйствѣватъ и да намѣратъ войска сєкїй споредъ своа си сила и возможность. Сенатори Римски и предстатели съ голема ревность предстанаха, придготовїа прїстойна сила и испроведїа а да имъ послѣжи. Но таа сила кеше далечъ и забавна. Векина северїй, управитель Мусїи (сєгашна сєрвїа и Болгарїа,) той перво пристїгна въ Паннонїа и отложи осада отъ Сїрмишъ. Слѣдовательнѣ Мессалїнїй отдвоїсе отъ Тиверїа и прїтѣрча съ войска на противъ Катона Далматїна. Но като се вїа тѣвѣре злє при салона града, Мессалїнїй се нарани въ това спорно сраженїе, и войска негова се разки отъ Далматы, като имъ правиша многѣ пѣти сраженїа. Но като пристїгна изъ Римъ, що рекохмє горе, войска, укѣрпїса пакъ Мессалїнїй и обманомъ полѣчи єдно побѣжденїе во єдно тѣсно мѣсто на противъ Далматовъ. Най послѣ пристїгна и Тиверїй съ тѣжка войска: но той предпочте да прави бой съ тѣхъ сильны народы разѣмомъ, а не сѣрѣжемъ. Той (Тиверїй) имаше войска: пѣть на десатї легеснѣ †, и дрѣга толькѣва єдна войска отъ Фракїйски царїе на помощъ мѣ кеше дошла. Но той, каквото казвѣатъ нѣкєи, не обѣчаше да прави кровопролитїе, или по докрѣ рѣци не дерзна да се вїе съ тѣхъ раздараженны людїе, но рѣшїса съ дрѣгїй начинъ и способъ да ги кїеи да ги побѣди: Зналєше тѣвѣре докрѣ че тїа са народимногѣ непостоанни въ мало время постоанни, сильни и согласни, а въ разстоанїе много нестерпїливи; за това и не кѣрзаше, но чекаше спокно и удокно время, съ кое се надаше да ги побѣди, и въ това намѣренїе послѣ полѣчи успѣхи.

На 7-е лѣто, вышереченный Векинїй принѣдїсе да се вѣрне въ Мусїа; защото онїа мѣста нейни насилаха сармате и Дацы и многѣ пакости тамъ направиша. Въ негово

† Казѣва Звнѣръ че єдинъ легеснѣ има 3000 пѣшцы, и 30 коноѣзцы.

вращанѣ изъ Панноніа, обшколохъ го ненаданнш во едно мѣсто Панноніане и развалихъ мѣ сичка почти войска, коа имаше пать легіонѣ Римлянш и дрѣга довольна Фракійска войска согъ конобѣзцѣш. Таа разкита и развалена войска Векиній прибра пакѣ и возобнови, коа направи едно големо и много опдрно сраженіе и полчи нѣкакѣ покѣда но почти конечнш се развали; зашто най мѣжественнш воинш, и най славнш чиновначальницѣ свои въ това второ сраженіе изгѣви. Тиверій обаче все напротивъ се намѣрѣваше, той, какѣ развиемъ не употреблаваше вой, но отъ сички страны радеше да пресича онова пстѣе шо прихощаде на неговш противницѣш, и сичко дрѣго шо можеше да имъ послѣжи за помощь да запира. Тока негово развимо намѣреніе послѣдѣва въ разстоаніе трехъ лѣтъ.

На 8-е лѣто, Панноніане, като пристигнаха въ голема скѣдостъ за паденѣ и като ги беше натиснала отъ дрѣга страна колѣстѣ че въ толькѣва время страдахъ и тѣрпѣха за сичко рѣшихасе да направатъ миръ и да се избаватъ отъ това страданіе тригодно. Собрахасе вси при рѣка Батина, поставиха низъ ордѣя свои и покорихасе на Тиверіа. Така прочее Панноніане примирихасе съ Римлянш. Сега на Тиверіа не оста дрѣгій противоположнш предметъ, самш еани Далмате, кои мѣ бѣха най опорни и первоначальни противницѣш и непріатели.

На 9-е лѣто, той Тиверій, за кого казѣвахъ че не обшча кровопролитіе, като раздѣли своя войска на три тѣла, на три ордѣи сир. направи на Далматіа такѣа нападеніа и насилѣванѣта, што се рѣдѣкъ намира въ повѣствованіа такоа немилостиво озлобленіе. На перво тѣло, ордѣа сир. начальникѣ беше Лепидій; на второ; силанъ; а на трето той самъ и Германикѣ. Тіа три ордѣи Римскіи распрѣснахасе по сичка Далматіа, какѣ вѣсни вѣлцѣ: сичко нешо шо има се намѣрѣваше предъ очи развалюраха, палеха, गरेха и пепель правеха, што на Далматѣ не оста дрѣго нишо за привѣжище, самш два градове, въ кои привѣгнаха и затвори хасе въ тѣхъ, единъ се называше Индитрій, а дрѣгій, Ярдѣва. Индитрій стана осажденъ отъ Тиверіа, а Ярдѣва отъ Германика. Перкшй послѣ отъ много противленіа и зли сраженіа съ големо кровопролитіе обладасе отъ Тиверіа; а вторшй Ярдѣва

градъ сир., ако да не беше предалъ стѣ внетрешни хора, много беше мѣчнш на Германика да го окуда; зашто толькѣва опорнш стоеха Далмате напротивъ своихъ непріателей, што се бѣха рѣшили и заклини по докрѣ да измратъ, нежели на Римлянш да се покоратъ. Въ това съ клатѣ рѣшеніе Далматинки жени по постоаннш се показѣха нежели тѣхни мѣже: зашто, какъво то и рекохъме, понеже се намѣрихъ неколцѣна Далмате, кои предпочитаха отъ смерть животъ укорнш и уничижителнш, отвори хъ градски вратѣ и пѣнаха непріатела своего; а Далматинки за да се не предадатъ въ рѣцѣ Рински, пригърнаха свои силалки чеда и Фарлихасе еани во огнь, кой бѣха запалили нарочнш, и дрѣги се Фарлиха въ рѣка, коа течеше по край града, и така предпоче ха честна смерть нежели животъ печальнш и уничижителнш. Като обладѣха сега прочее Римлане тѣа два вышереченнш градове, не имъ оста дрѣго напротивъ самш Батонъ Далматинъ, кой се намѣрѣваше по вонъ съ мала нѣкол войска. Той като виде че се свѣрши сичка надежда за свобода, испроводи на Тиверіа да просимиръ, и полчи. Доиде прочее во воинство Тиверіевно и предстана предъ Тиверіа согъ едно големо благородно постоанство, и като го попыта Тиверій: за коа причина и защо прави такоа отстѣпно противленіе, той мѣ отговори: "Римлане, въ кои ме слышате, то не е наша причина, но ваша. За да пасете ваши стада и да управлавате, вы испровождаете вѣлцѣ, а не пастыри. Romains, qui m'écoutez, dit-il, c'est à vous que vous devez vous en prendre. Pour peùtre vos troupeaux, vous envoyez des loups, et non des pasteurs.," Така се свѣрши тѣи кой Далматскій и Паннонскій, кой себѣтонъ повѣствователь представлава че е былъ въ Римлянш най чѣстивителнъ и най страшнъ отъ сички вой и сраженіа шо са правили въ разстоаніе седмѣтчно по сички страны на свѣтъ. Сѣмкрійскій и Тевтонскій вой заплаши и той едно время Римъ, но не толкѣва колкѣто Паннонскій. Римлане да почтатъ Тиверіа зашто е повѣдилъ тѣа страшнш народы, нарекоха го съ такѣа титла: Паннонскій. На онова время Іллуриа приключаваше, на деншнш день тѣа области: Болгаріа, Серкіа, Кроатіа, Славоніа, Далматіа и свѣверна страна Македоніи.

Сосѣ тригоди кои Римляне покориха Панноніанъ и Далматъ за кое се и возрадоваха многъ, но современнш такваа скорь и уничиженіе пострадаха отъ Германскій Сервъ, щото ги беше обладавъ срамъ и стыдъ да казвватъ че са Римляне: Ирминій (Ирминіуса), младъ господарь междъ своиси соотечественницъ най благородни и сильни, той, казвамъ, великодѣшнш и доблій князь като гледаше Римскаго генералина Вара, че съ голема безчеловѣчїе насилуоваше неговш соотечественницъ, совзе намѣреніе да ги избави, и сосѣ една голема хитрость прихитена го на едно мѣсто, гдѣто се виха твѣрде зле опорнш до толькѣна, щото Римляне сега первый пѣть такова уничижительно и укорно повѣжденіе пострадаха. Серве, Братовщинш сир, като истрепаха три легионш що беха сосѣ Вара, утрепаха и него и сички мѣ воинш заровиха. Варова глава Ирминій заповѣда да а остѣчатъ; испрати а на Мирсѣда за похвала, а той а испрати послѣ на Явгѣста въ Римъ. Снїа що беха тысященачальницъ и сотницъ римски както жертва станаха заклани; а прочи Римляне що беха прости воини такова мѣченіе пострадаха, щото сѣрѣдо на свѣтъ сички хорѣгвѣ легионски и сички санове тѣхни останаха въ рѣцѣ повѣдителей. Когато пристигна таа превѣдна вѣсть въ Римъ, вси Римляне преколѣзна и преизлишна скорь пострадаха прегорькш: Явгѣста не самш че се прегорькш оскорки, и за това остави да си не брасне ниго брада, ниго космъ, но пристигна отъ таа скорь во измѣненіе, сир, вонъ отъ себеси стана, и выкаше честш: „Варе, гдѣ ми са славни легиони?“, Казвватъ че до толькѣна смазкроденъ и слабоменъ станааъ, щото да си вїе глава си отъ стѣнш! Таа скорь до гдѣто послѣ живеа не заковари. Въ това время таковъ страхъ и трепетъ овлада сички римлянш, щото имъ се чинеше че тїа Германскій Серве пристигнали са предъ кратъ Рима града сосѣ своего си начальника Ирминїа. А тѣа Братовщинш послѣ отъ таа страшна повѣда, нагилаха една крѣпость, въ коа се беха затворили римски воини, и сосѣ едно опорно граженіе овладаха а. Явгѣста се старалше да собере войска за противленіе, но никой отъ Римлянш ниго воинъ, ниго чиновначальникъ дерзвеше да иде на противъ Сервова; за това и мнозина Явгѣста наказа

смертію. Като не смѣше никой дѣргїй да приима генеральство на противъ Братовщинш, той тогава опредѣли зата си Тиверїа да е генералинъ. Той знаменитш чиновначальникъ собра довольна войска, и на 10-е лѣто, съ голема опасность и пазенѣ премина Рейна рѣка, и влезна въ Германски мѣста, но никаковъ знаменитш бой тамш не направи; защото тїа славанскїи народи, като немаха и не страдаха такваа безчеловѣчнш повреда каквото отъ Вара страдаха, не мѣ се противиха и не се насилуха да го вїатъ така каквото Вара безчеловѣчнаго. Така и на 11-е лѣто като направи Тиверїй, върнасе въ Римъ какъ миротворецъ; за кое го предпоче многъ Явгѣста, и направи го сосѣ себе си равностна.

Тѣа оваче Германскїи Братовщинш до гдѣто живеа Явгѣста, не направиха веке никакво знаменито насилїе на противъ римскїа державш, но като умре той на 14-е лѣто Господне, големш безчеловѣчни утѣшенїа пострадахъ слѣдственнш каквото тѣа, така и Илирїйскїи Братовщинш, що се покориха на Тиверїа въ 9-е лѣто, каквото рекохше: Въ таа сѣцъ години, Германикъ генералинъ, като чѣваше съ римски легионш при Рейна рѣка предѣлш (границъ) римски отъ Братовщински нападєнїа, преїде Рейна рѣка, и като имаха тѣа Братовщинш соборнш празникъ съ голема и свободно веселїе, нападанш нападн на тѣхъ, и големо крѣвопролитїе направи. На 15-е лѣто, понеже имаха сервскїи первоначальницъ сежестъ и Ирминїй помеждѣвранъ и крамола; защото Ирминїй веше узевъ дщера мѣ Фуснеда (Thusnelda) за сѣрѣга кезъ сегестоа вола, Германикъ Римскїи генералинъ намѣри спосовно время да ги насили и вїе: преїде Рейна рѣка, и големш повреда направи въ Зѣфроловска земля, въ Каттш сир, гдѣто остави Цыцѣна да управлава четш и легионш а той отиде на помошъ сегестъ, кой мѣ веше испратилъ сына си сегимѣнда злєднш сосѣ посланницъ, и прикани го да доїде да го избави отъ Ирминїа, кой го веше осадилъ и твѣрде зле утѣсениа. Това приканюванѣ сегестово раздражи премногъ сички Братовщинш; а наипаче Ирминїа, кой собра и воорѣжи свои си соотечественницъ сервш, предъ кои понositелнш и враннш изговорї това слѣдствїе: „O le bon père! sercioit-il: le grand général! brav exploit d'ude

armée coragense, d'avoir emmené par les forces de quatre légions, une femme captive! Mais moi, j'ai contraint trois légions, trois lieutenans généraux, de tomber sous mes coups. Car ce n'est point par trahison, ni contre les femmes grosses, que je fais la guerre: mais je la déclare ouvertement à des ennemis armés. On voit encore dans nos fûtés les drapeaux des Romains, que nous y avons suspendus en l'honneur de nos dieux. Que Cégeste habite la rive qui a subi le joug: qu'il rende à son fils un ignominieux Sacerdote: jamais les Germains ne lui pardonneront d'avoir été amenés par lui au point de voir entre le Rhin et l'Elbe les faisceaux, les haches, et la toge Romaine. Les autres nations, qui ne connaissent point l'Empire de Rome, ignorent pareillement les supplices ignorent les tributs. Nous nous en sommes délivrés par notre courage: nous nous sommes joués de cet Auguste, dont ils font un Dieu; de ce Tibère, choisi avec tant d'éclat pour lui succéder. Craindrions-nous un jeune téméraire sans aucune expérience, et les légions sédicieuses? Si vous aimez mieux vivre dans votre patrie, sous les yeux de nos parens, avec tous nos anciens droits, que d'être, assujettis à des maîtres orgueilleux, et que d'avoir s'établi au milieu de vous de nouvelles colonies, suivez Arminius qui vous mène à la liberté et à la gloire, plutôt que Ségeste qui vous montre l'exemple d'une honteuse servitude. „Согъ това подщрекательно говоренѣ Арминій вооръжи на противъ Германика и Сегеста не самъ Германскій Серкъ но и вси дръги Братовцины. Устремихасе совокупити отъ многѣ страны на свои си всегдашны непріатели Римляны, насилиха ги въ тѣсни мѣста, и голема нападеніе на тѣхъ направиха: овладаха имъ сички ухищренія и тяжести войнски, и направиха ги съ голема погивель да отѣгнатъ изъ Братовцинскіи земли, и съ голема си потеря да прейдатъ предѣльны рѣки.

На 16-е лѣто Господне. Германикъ направилъ една тысяща кораблицы, собра сичка си войнска сила отъ Римляны и Галлы, и рѣшился да насилити пакъ Братовцины отъ морска страна, сир. отъ Океанъ море: презъ море пристигна до Емса, сир. до Вмисіа рѣка, и излезъ отъ таа рѣка на лѣва страна, отъ тамъ пристигна дори до Весеръ рѣка, и тамъ расположи свое си воинство, гдѣто кеше на среца Братовцинское воинство. Арминій го прикани веднага на войскій мѣ се виде недобропріателъ, но неотѣженъ. Германикъ собра сички си воины и

говори имъ довольно съгъ подщрекательно раздраженіе. Арминій отъ негова страна подкрѣплаваше свои си соотечественницы съгъ събдовательное подщреканіе: „Кой са тѣа Римляне, цю ще да се бѣете? Не са ли тѣа кои отѣбгнаха отъ Варова войска, и кои неволю сега са тѣва привлечени? Тѣа са сѣщии кои иматъ свои си гъркове покръты все съгъ раны; тѣа са сѣщии кои се избавиха отъ волни морскія, като ги гонехме, а сега како довлекли тѣка да ставатъ жертва на отмщеніе Братовцинское и на гнѣвъ Божій. „Ne croyez pas que l'espérance anime leur courage. Vous voyez qu'ils ont été chercher le détour de l'Océan, afin que nous ne souvenez-vous seulement de leur avarie, de leur cruauté, de leur orgueil. Nous reste-t-il d'autre parte digne de vous, que de maintenir notre liberté, ou de mourir avant que de tomber dans la servitude? „Вси Братовцины надъшаны отъ това повѣжденіе подщрекательно, выкаха единодушны за кой. Бихасе двапати прѣжестокъ и съгъ твърде опорно и страшно кровопролитіе. Казватъ повѣствователи че въ тѣа сраженія Римляне се показали ужъ повѣдители. Какви са обаче повѣдители бшли видясе отъ самое тѣхно возвращеніе; защото се върнаха така каквото и на 15-е лѣто, и съ такова бѣдно връщанѣ, цюто да имъ се потопатъ вси почти кораки во Океанъ море, и негови брегове да се натоварватъ отъ мъртовцы, тяжести войнски, ухищренія, орбжіа и пр. и пр. Прочее отъ самое тѣхно вързо връщанѣ видясе какви са бшли повѣдоносцы. Тиберій, като се извѣсти за тѣа приключенія, веднага прати та оттръгна отъ тамъ тогова смѣлаго генералина Германика съгъ таковъ единъ дипломатскій способъ, цюто да отѣгне съ политическій образъ отъ тѣа бѣдственни съгъ Братовцины сраженія, и да не пострадатъ Римляне за таа Германикова смѣлость, онова уничижительно и бѣдно во бранѣхъ состояніе, кое предъ седмъ години пострадаха отъ бездмно доношеніе и смѣлость цю показа Варъ генералинъ на Августово время. Въ тѣа послѣшни съгъ Германика две сраженія Арминій се нарани, но совсемъ то подкрѣплаваше свои Братовцины съ помощію Якомира, вѣйка си.

Догадѣто той великодъшний Кназь Арминій живеа, Римляне не дерзнаха беке да прейдатъ Рейна рѣка. Но тѣа Братовци-

иш, сир. славенскій въ Германіа племена какъ некаягораздмнѣи за своя си польза и свокода, и слѣдственнш несогласнѣи помеждѣси нещаха да предпочтатъ да живеатъ кратственнш, но раствориша помеждѣси Крамоли и краи. и така въ поракощеніе укорно пристигнаха: На 17-е лѣто Господне, Ирминій чиновначальникъ сербскій, воздвигасе на противъ Мирокда, цара Моравскаго, кой се принди въ твоя приключеніе да предаде на римски рѣцѣ свое си правленіе, и да прикѣгне во Италийска земля, гдѣто и кости остави. Така и Ирминій не живеа много время; защото, като овлада и усвои Мирокдова власть, стана преизлишнш надмѣнъ и горделивъ, за то и животъ си изгуби.

Той великодѣшнш и славнш Германосербинъ Ирминій (Arminius) беше великій защитникъ Братовщинскій. Двадесатъ годинъ начальствѣва преславнш со съ повѣдоносни сраженія, и всегда римска крѣпость и тѣхна важна сила оттлѣстнѣваше и сокрѣшаваше. Умре на тридесатъ и седмогоднш возрастъ. Тацштъ казѣва че безъ всако прекословіе Ирминій е достоенъ за почете и тѣла свободителя, сир. да се нарича свободитель славенскія Братовщины. Твоя го най повече слави и похвалава: че негови противницъ Римляне совсемъ цю кѣха пристигнали въ тѣ времена да са най сильни и най страшни на сичкш свѣтъ, а той ги пренебрежаваше, и во много сраженія престрашнш сокрѣшаваше и уничтожаваше "Il mérita incontestablement, dit Tacite, le titre de Libérateur de la Germanie: et ce qui donne à ses exploits, un relief que n'ont pas ceux des plus fameux ennemis de Rome, c'est que le peuple Romain était au plus haut degré de la puissance, lorsque ce fier Germain osa l'attaquer. Tantôt vainqueur tantôt . . . Ses compatriotes chantent encore aujourd'hui (въ Тацштовое время) sa gloire. Il est peu connu des Grecs, qui n'estiment que leur nation. Mais Romain même ne l'ont pas autant célébré qu'il en est digne . . ."

Трѣсѣ.

Въ тѣа сѣца година, сир. на 17-е лѣто, стана въ мала Ясіа едно престрашно землетрасеніе: двадесатъ знаменити градове поглотихасе и потѣхнаха земли во една сама нощь. Оніа цю можеха да отвѣгнатъ и да привѣгнѣватъ чѣва ондева, като се отвараше посекаде онаа распрѣсанна и раз-

люманна земля, погнѣнѣваше тѣхнш стѣпки, и тѣа совсемъ невидими ставаха. Върхове планински станаха полета, а полета се возвысиха и планинш станаха. Отъ двѣбина земли пламень се возвышаваше и страшентъ трепетъ на вси цю бѣха остали правеше и умножаваше.

БОГАТСТВО И СЛАВА.

(Продолженіе отъ 98 стран.)

На край привѣгавамъ до тебе, дръже, съ надеждѣ да пріема утѣшеніе — и ты брѣзашъ да упокоишъ ветревоженътж ми дѣшж. "Пригѣдай внимателно тѣа слава, говоришъ ты: възобрази сичкитѣ и сетнинш и цѣ прѣстанешъ да сж гонишъ подирж ѣ. Най прочѣтата слава е краткроврѣмена, ненадѣжна намара. „—Нѣ ни цю не цѣ ли да рѣче почитеніето и удивленіето, съ които вселенната ми жертѣва? Гачели не сж пріетнш похвалкитѣ, които чѣвамъ отъ сѣкаде? — Дръже, вселенната, кождо прославж иметоти, тѣи е обширна, цюто леко може чѣлѣкъ въ единъ дѣнь да жъ измине. Тѣа състава най малка часть на земата; неж сѣavamъ цѣшъ можешъ напзани съ прочѣтото ти име. Чѣсто хората, които читѣтѣ съчиненіата ти, не знажтѣ сжществѣвашъ ли ты на свѣтътѣ; а любимцѣтѣ на Орисницата, които те удостоаватъ съ одобреніе и съ покровителство, вътрешно ти са смѣжтѣ, почитатъ тѣа за дѣте, което сж забава съ игръчкж. Нѣ ако крѣжтѣ на мнимитѣти знатоци и да е великъ-цѣшъ ли отъ тѣа да вѣдешъ по щастливъ? Колко отъ нѣхъ цѣ намѣришъ хора, които не заслѣжватъ никакво вниманіе.

„Да рѣчемъ, чѣтысаца до небето прѣвѣзносатъ името ти: въ такова велико число много ли сж такива, които бы имали доста познанія. Да тѣа хвалатъ и доста разборчивость да цѣнатъ основателно писаніята ти? И така сжди, трѣбова ли ти, припросѣтѣнтъ разѣдѣкъ да сж утѣшавашъ съ ржкоти-каніж, испзлнени съ съ лестъ? Тѣзи исти похвалѣи чѣ цѣ ги припишѣтѣ, безъ различіе, на прѣвы смѣшникъ които имъ падни прѣдѣа очитѣ „

Нѣ нѣма ли истини знатели, умни оцѣнителн? Попытай ги и цѣ чѣшъ, какъ мно-

го добръ говорятъ тѣ за мене. — Знаж; — ако да барвашъ нихнитѣ отзове, природата та е надарила съ рѣдки дарби, съ пылко въображеніе, съ проникателенъ разсѣдѣкъ. Нѣ не забравай и тѣа, че сѣкой отъ нѣхъ въ особенностъ награждава сѣ похвалки за уваженіето, което е показалъ на кметритѣ ти предспѣнія на умѣтъ; сѣкой сж почита по достоиннѣ и по просвѣтенѣ отъ тебе; сѣкой като мечтае за блистателнитѣ си дарби, не трѣпи да участвѣватъ въ славѣтъ мѣ и иска самъ да ж владѣе.

Мнозина, ты говоришъ, прославятъ предспѣніата ти въ надкѣтѣ. Не почиташъ ли ги че са уверени въ твоитѣ достоинства? — Никакъ не. Бѣдна само учтивостъ кара ги да та льстатъ. Знаешъ ли, защо Висококопарецъ тѣ толкова та хвали? — За да засаджи за тѣа угодно сѣбѣ си мнѣніе въ свѣтътъ. Нѣкой си говорителъ (ораторъ, риторъ) трѣби за тебе съ сладкорѣчіе? Той това прави не че тѣ почита достоиннѣ за похвалка, нѣ отъ едно желаніе да льсне съ неговото краснорѣчіе. Говоратъ ли за тебе големцитѣ въ многочисленитѣ собраніж? Не мыслишъ ли, че тѣзи щогодѣ занима сѣ твоитѣ твореніж? — Не, да говорятъ за блистателни дарки, за цвѣтоветѣ на умѣтъ и на чѣствата не е нѣхна работа: говореніе за врѣмето, за посѣщеніата, за книгоигралищата (карти) съставатъ любимѣ нѣхъ прѣдметъ. Змейо, тѣ прѣвъзносж. Не считаашъ ли словата мѣ истински, увѣреніжта мѣ чистосърдични? — Не, утрѣ ще изваде отъ това азвителина присмѣшка за лековѣріето ти и самолюбіето.

Нека ти плататъ данъ удивленіе хора, които можатъ да цѣнатъ дарованіата ти; нека далечъ да прѣвъзнесатъ славѣтъ; на много ли врѣме това окманчиво прѣймѣшество? . . . срдцето, плѣнено отъ тебе въ първитѣ минѣты на възторгѣтъ, скоро ще охладѣе, съ по големо вниманіе ще глѣша разговоритѣ, които потъмняватъ славѣтъ ти и най напосконъ ще забрави прочѣтото име на знаменитѣтъ творецъ (авторъ). И хъ, дръже, може ли нѣкое твореніе, родено отъ жена, да прильсти себе съ надѣждѣ, че на сичкѣтъ жизнь ще са укрѣе отъ меткитѣ стрѣли на нарѣканіето? Не славата ли ражда зла завистъ? — а клатвата ще притѣри до нѣхъ и дрѣги недостатѣцѣ. Извѣстно, е че саконъ обѣча да чѣе

сатираж: ты ще паднешъ подъ колкото е злорѣчіе и порицаніе името ти ще стане потрѣвностъ на вразитѣ на просвѣщеніето.

На участѣта на мѣдритѣ и на юнацитѣ. Какъ искашъ ты, слабата, това съмнително добро, да тѣ направи щастливѣ! Ты вѣгашъ безъ память, гонишъ сж безъ почиваніе — защо? . . . за мечтѣтъ, за санкѣтъ. Видисж чѣ ты си вѣче готовъ да ж хванешъ. . . и изъведнаждѣ — та изчезава! И тѣж, за приобрѣтеніе сѣкровица, които никога не можѣтъ да са назоватъ собственностъ трѣбова ли да жертвсваме съ величайшото, съ вършеннѣйшото добро — спокойствіето на дѣхѣтъ? „

Општо и разѣме, вѣрни рѣководители на слабитѣ сжщества, просвѣтете мѣ, извадете срдцето ми отъ желаніата на честолюбіето. Нито богатството нито славата, не можѣтъ да мѣ удоволствѣватъ. Бѣто привѣгавамъ къмъ совѣстѣта на заравшатъ разсѣдѣкъ, видѣ безобразіето на подкрасената имъ хѣбостъ. Мене ми са видѣ, че тѣ са удобни да напѣлатъ пѣстотѣтъ на ненаситѣмѣта ми дѣшѣ, нѣ лѣжовнитѣ мечтаніж досега хасж само до повърхностѣта и не влизахъ въ вѣтрѣностѣта. Да потрѣсимъ надѣжно благо, което бѣ не оставило послѣ себе си расканіе, или печаль. Удоволствіе, слава и щастіе! Като се наслаждавахъ съ васъ, азъ се още съмъ вѣденъ и недоволенъ, се още нѣщо желаж, по доброто мѣсто на срдцето ми нищо не е заето. Каква пакъ драга посѣтителница ще напѣлани пѣстотѣтъ мѣ?

. . . Не ты ли, о Добро дѣтелъ, прѣлюбезна дѣщерѣ на Небеснѣтъ Отецъ, благотворителница на земнороднитѣ!

„ Тѣж, дръже, бѣди добродѣтеленъ — и ще намѣришъ въ срдцето си възделено спокойство; озаравай разсѣдѣкѣтъ съ свѣтиликѣтъ на мѣдростѣта — и ще сж надѣишъ да повелѣвавашъ на страстѣтъ.

Трѣбова да са признаемъ, че да повѣждава чѣлакъ самъ себе си е най мѣчена надѣка — нѣ за тѣа та дава да чѣствѣваме Божественитѣ наслаженіа. Удовлетвореніето прихотитѣ състава главенъ прѣдметъ на стремителнитѣ ми желаніа; нѣ не щешъ да втасашъ да са насладишъ съ нѣхъ най добритѣ цвѣтове ще отпадатъ и въ срдцето ще остане една горчевина . . . само неохотното ползѣва, пакъ сичкото излишно вреди. Не е ли по добръ, като сж от-

далечавашъ отъ цѣлото нѣма нито полза, нито удоволствіе, да сж доволствувашъ съ тѣснотѣ си жрекій? Природата раздава събкимъ богатствѣ си дарове; нѣ малодѣшето бръка да сж наслаждаваме съ нѣхъ-нѣтамъ, дѣто сж намиратъ тѣснотѣ въсхитителни прѣдметы, сѣдамъ ли единъ ще сж покажи прѣдъ очитѣти.

сѣдѣва.

Сѣдѣващото писмо, и дѣятелное ученическо Испытаніе излагамъ споредъ ревностное желаніе, кое показватъ ревнителни просвѣщеніа юношескагѣ, Шуменскіи благородни и благообразни жители.

Любороднѣйшій Г. сочинителю Лювословіа!

Премногитѣ ваши ревности за да излагате на свѣтъ всако нѣщо, което сж относа къ общенародното наше повѣдѣніе за умствено то просвѣщеніе, повѣдѣна нѣ днесъ да въ молиме за да вмѣстите въ Лювословіето, сѣдѣвающе то изложеніе, кое описваме за общото Испытаніе, сотворенное у новосъставенно то въ Шуменъ славено-Българско наше взаимно училище подъ учительствомъ любороднѣйшагѣ и трудолюбивѣйшагѣ юношы и первоучителя нашегѣ Г. С. П. Н. Изворскагѣ, чрезъ когото сж сподохме да видиме училищны поводы, какъвто не самъ прародителитѣ наши прѣдъ толкова вѣкове, но и мѣ сѣши, кои сж нахождаме днесъ въ най просвѣщенншій атъ вѣкъ въ Европѣ, не бѣхме виждали нито чѣвали. Тѣмже такиви за младенческото образованіе и за насъ нови поводы, кои вещественно видѣхме и слышахме, пожелахме и общеполезны разсѣдахме да сж издадатъ и на свѣтъ за полза въ весь нашъ народъ, живѣщій въ цѣлѣщей державѣ державнѣйшагѣ, челолюбивнѣйшагѣ и любомѣрнѣйшагѣ нашегѣ Госдара и Цара СѢЛТИНЪЛЪ ДѢЛЪ-МѢДЖИДЪ, въмѣже благополѣчии и премноги мѣта да ниспоплатѣтъ небо, и сѣмце вѣчное да шзараѣтъ! Пренужделннш, защото прѣвъ сега самъ подъ Неговото царско покровителство можеме вси да сж надѣеме за сѣвършннн то и скоронаше умствено разцѣтѣніе, народно образованіе, просвѣщеніе за жизнѣполезны успѣхи, и на-

ставленіе за всако наше упокоеніе и благополѣчїе, аминъ.

Ваши и на весь нашъ народъ доброжелатели, и на въшереченното училище върховни надзиратели и прочіи градоначалници.

Въ Шуменъ на 1846-го года септемвриа 5-шій.

Всеобщото Испытаніе на Шуменското взаимноучително славено-Българско училище.

Въ Шуменъ на 1846-е мѣто Явгста 11-шій, въ недѣля.

Прѣдъ единъ день въ сѣботѣ стѣнштѣ на училището сж обѣлѣниха съ различны надписи, прѣдверїе то, дверитѣ, и учительство сѣдалище украсиха сж великолѣпны чимширны и цѣлѣтны вѣнцы, училище то отъ всакъ странѣ сж обрѣди сж плетены и доброкрасны до 230 столове и сж единъ голѣмъ нарочно за негово преосвѣщенство приготвенъ, различны и благоуханны цѣлѣтѣ, насадены въ приличны прѣстаны сѣсѣдъ, и дрѣги въ стѣкла напечатены и наредены по най личнштѣ страны, чѣдено и умажно зрѣлище на вси тѣ присутствѣющии показвахъ. На утрѣ, въ день свѣтша недѣли, като сж сѣвърши великолѣпно нарочна та заради училищнштѣ успѣхи Архїерейска сѣдѣба, възгласиса на народъ атъ отъ свѣщенноначалническа странѣ да заповѣдѣтъ сж неговъ молитвѣ и благословеніе за да идѣтъ на училище то вси тѣ, колкото желажтѣ да видѣтъ обѣчѣи, какъвъ то въ градъ атъ имѣ никогда не бѣвалъ, нето прародителѣ тѣ имѣ прѣдъ толкови вѣкове сж удостоили и сподобили да видѣтъ. Я прѣдъ да сж разнесе изъ народъ атъ удивителннш атъ тойзи възгласъ безъ числа множество усердннхъ зрителей и мжи и жени и дѣца вѣхъ обрѣдѣли отъ всакадѣ училище то, какво то на позорище никогда за тѣхъ видѣно и чѣдено, привлечени, като сж магнитѣмъ, отъ великолѣпно внѣшно и внѣтрѣнно училищно украшеніе, отъ голѣмо то и уредно благочиніе, сж кое то сж вѣхъ ученицы тѣ приготвили на дванадѣсѣтъ столове (сѣдалища) по дванадѣсѣтъ ученицы числомъ сто и четъредѣсѣтъ и осѣмъ, вси тѣ почтѣ

вѣлоносцы (съ вѣлж върхнж дрѣхж), съ червены шапки (Фесчета) и въ рѣчѣ си съ благоговѣнны и различны цвѣта, обвѣрнжты на западъ кѣмъ велики тѣ дѣри, ожидающе народно то присѣтствіе съ негово преосвященство, любителя народныя словесности Митрополита Господина Порфурія. Отъ възнъ прочее това расположениеъ като вѣше и различны тѣ предмѣти доволны любопытство като представлѣха и на свакаго чѣдны впечатлѣніа като показѣха тогази на народѣтъ по любопытнѣ стана, когато са зачѣ иде и негово преосвященство, сега тѣво са показѣваше примѣръ атъ на червено то море чрезъ което Моуѣсей съ народѣ атъ си немокренно премина, защото тогази съединена та вода, а сега притѣснено то множество са на двѣ раздѣли, чрезъ което и негово преосвященство като дрѣги Моуѣсей благословеніе вѣсѣмъ начертѣвъ непрекоснѣвенно пройде посредѣ народѣ атъ съ великолѣпны тѣ си архіератически одежды и съ пѣвцы преаходащы, кои сладкопѣсно поухъ пѣснь Богородицы „достоинѣ естъ,“ слѣдѣ тѣхъ стѣпѣхъ благоговѣйны тѣ свѣщенны и тѣи чинно и постепенно слѣдовахъ първи тѣ градоначалнищы, търговщы тѣ, первоискѣсни тѣ хѣдѣжничы и слѣдователно всакаго чина и возраста. съ това благочинно движеніе, вѣззоха и во училище то съ голѣмъ славъ и благолѣпіе, което происхождаше отъ достойно то настоаніе на двѣма началнищы нарочно за това при дѣри тѣ столири. Негово преосвященство са управѣи и възлѣзе на учителево сѣдалище, гдѣ то тамъ са вѣше приготвилъ окрасенъ столъ за водосвященіе, на когото (кой то) са боголѣпно украшѣваше чистый атъ и съ водъ пѣлный сѣсѣдъ съ позлатенный и честный крестъ Кожій, съ благоуханнж отъ вѣсилекъ зеленъ киткж и съ чѣры голѣмъ свѣщи въ знакъ пресвѣтыя Троицы, възлѣзе, казваме съ двѣма свѣщенны и съ толкози пѣвцы, и като са исправи свѣщеннолѣпно предъ предъготовленый атъ столъ, стори начало и благослови за водосвященіе то, пѣвщы тѣ запѣха, свѣщенны тѣ послѣдоваха, съборъ атъ са гѣжбоко умзлѣчаха и благочинно застоаха и ново то за тѣхъ позорище съ удивленіе внимавахъ, съ поглѣдѣ единъ отъ дрѣги по изстѣпленъ и умаанъ †). На ко-

†) Глаголюще „Господи помилуй,“

нецѣ же водосвященіа, вси тѣ постепенно-като насѣдаха на столове тѣ, Негово преосвященство Митрополитѣ П. Порфурій, распаленъ отъ народнж тѣ толкози усерднж ревностъ и благоговѣніе, изгласи на Тѣрскій азѣкѣ кратко непроговорено слово заради успѣхъ атъ на народѣ атъ и на ученіе то на благополѣчны тѣ дни Явгѣстѣйшаго нашего Госдара и Цара Сѣлтанѣ-Якдѣлѣ-Мѣджида, и зацо то са сподобилъ градъ атъ на негови тѣ дни да види, какно то не е виждалъ презъ сички тѣ си вѣкове, на което учитель атъ велегласно и достойно отвѣща съ слѣдѣщы тѣ стіхове:

Въспойте дѣца
И пѣснь Сѣлтанѣ
Отъ всегѣ сѣраца
Вѣ Явдѣлѣ-Мѣджида.
(поатѣ)

„ Да живѣтъ нашѣ Царь
„ тысацшамидѣнми
„ Царь и Госдѣръ
„ надъ врагѣми всеми.
(мѣлчатѣ)

Скажѣтъ и „ Яминъ „ (казѣвѣтъ)
и во вѣки вѣкѣвъ

Да живѣтъ единъ
Сѣщъ побѣорникъ врагѣвъ.

(Вси тѣ казѣвѣтъ „ Яминъ „ и са умзлѣчѣвѣтъ).

Слѣдѣ това сѣщій атъ вышереченный учитель Госп. С. П. Н. Нзворскій възгласи и самъ слово заради ученіе то, какѣж силъ има, какѣвъ плодъ дава, цо са рѣжда отъ него и зацо са сѣбрали толкози множество народѣ всакаго чина и возраста, а най паче негово преосвященство и първи тѣ градоначалнищы. Я слышатели тѣ въ тойзи часъ на какво расположеніе бѣхъ не можеса описа като са смысли на еднѣи гѣжбочайше то мѣлчаніе, на дрѣги изстѣпленны тѣ вниманіа и уваанни поглѣди, а на дрѣги недѣржимы тѣ слѣзы. Подирь окончаніето на това учителево слово исправихаса отъ дванадѣсѣтъ тѣ сѣдалища първи тѣ показѣвѣтели или чиновничы и начнаха отъ първѣи атъ до дванадѣсѣтъ атъ да казѣвѣтъ и тѣи свѣкѣи на редъ изѣстѣ и велегласно различны похвалны стіхове, отъ които всакій възгласи по чѣтыри редове, и най сѣтнѣ тѣзи

стіхоне конецъ прѣхъ отъ едно маловозрастно громогласно дѣтенце, което нарочно са вѣще поставило на шесто то сѣдалище средъ сички тѣ ученицы и зрители.

Слѣдѣва.

Замѣчаніе — слѣдственнѣ при все то ще се опише и съ каковъ способъ устрои се това училище и направи.

(Долното изложеніе прави Г. В. Яприловъ)
За Омирна.

Камъ издатель атъ на Българско то
Любесловіе.

Одесса 1846 година, въ 30 день Юна.

Господине.

Преди десеть години, то е въ 1836-та година, кога то поча да са възражда учебно то любознаніе и по нашитѣ Българе. За да не падне и наша та словесность въ той раздоръ, въ кой то падна сѣрбска та, и да са улесни, колкото по много може, изчненіето на нашій атъ Българскій азыкъ, и да не гѣватъ дѣца та време то си по училища та съ непотребны правила на вашинъ атъ си азыкъ, помислихъ да пригласъ нашитѣ грамматико-учители и писатели, да са согласятъ на едно грамматическы редове, кои то и да станатъ основа на азыкъ атъ ни. Примѣръ атъ на Италианци тѣ, Грѣци тѣ, Русси тѣ, и дрѣги тѣ словенски народи, показа ни чи сътно нѣщо щеше да е, ако и щехме да са държимъ съ основа мнѣніе, чи требва да са грѣжимъ да възобновимъ старшій атъ Българскій азыкъ, дѣто го имамы въ свашено то писаніе, и въ дрѣгитѣ стары рѣкописы. Грѣци тѣ возимѣхъ таа мысль, и почахъ да пишатъ, какво то можатъ, на старій атъ крой, на кого то много книги издадохъ и много грамматикы составихъ. Но сички тѣ почти ти грамматически учители, кои то за дрѣго нищо не са грѣжахъ, освѣнъ за вѣквалншій атъ умрелшій азыкъ сваршихъ животъ атъ си безъ да видатъ народъ атъ, да направе двѣ стѣпки въ словесно то си поприще. Ти Грѣци, кога са виждахъ съ Виропейцы учены нищо дрѣго не можатъ да покажатъ на тѣхъ, освѣнъ, чи знаатъ старшій атъ азыкъ. Но и него е ака ли го знаахъ. Надки тѣ и знаніето, що показватъ челоѣкъ атъ образованъ, и

приличенъ въ общезитіе то, вѣхъ работы чѣждъ за тѣхъ. Въ продолженіе то на това време, почахъ нѣкои да са увѣрватъ, какъ во то обща та народна привычка никакъ не може да са подаде отъ нѣколко учены, дѣто и шатъ да вѣрнатъ заминалы тѣ вѣкове. Ти провѣдители народни почахъ да отстѣпватъ отъ ржаненъ тѣ ученикъ методъ, и да пишатъ по народно, съ притѣрваніе на нови слова, и съ новы грамматически правила. Сички тѣ тогисъ познахъ докото си, и почахъ да совѣтѣватъ да са отѣли новшій атъ Грѣцкій азыкъ отъ старшій атъ. Бдинъ тѣхній Филологъ, Г. Атанасій Христоѣло, пѣршій, са показа на ново то поприще. Той въ 1805 години издаде, за опѣтъ, пѣрвѣ тѣ грамматикъ на говорншій атъ Грѣцкій азыкъ. Одаренъ съ проичателенъ разумъ той предложі на отечественницы тѣ си да улеснатъ азыкъ атъ, и да са освободатъ отъ стары тѣ оковы, въ които старшій атъ Грѣцкій азыкъ окова и азыкъ атъ на новото поколеніе, и го накура да употреклава двасакы бѣквы въ писаніе то си, кои то станахъ причина да са роди таа пѣста и непотребна ортографіа, за колто, не дѣца та толко и юноши тѣ гѣкатъ въ училища та много години, но и исти тѣ учители дѣжни сѣ да са ршатъ въ грамматикы тѣ и въ словары тѣ, за да пишатъ правилно. Това здравосмыслено предложеніе на Г. Христоѣло, колкото е извѣстно, пріе го отъ ученытѣ толко Г. Велара, съ което напечата и нѣкои писаніа, но дрѣги тѣ Филологи, стари и млади, кои то си издадохъ хѣвѣ атъ, да пишатъ и учатъ празнѣ тѣ ортографіа, не можатъ да пріиматъ едно мнѣніе, което скоро щеше да ги уравни съ вчерашны тѣ ученицы; зашто то колкото по малко неправилны правила има единъ азыкъ, толко по ровенъ, по гладжкъ и по сладжкъ е, и за това по легко са издѣва. Италианскій атъ азыкъ слѣжи за голѣмо доказателство на сѣкиго. Г. Христоѣло совѣтѣваше, ортографіа та да остане за старшій атъ азыкъ. Онези, дѣто ще са посвататъ на црковното слѣженіе и на ученоскъ, ти требва непременно да знаатъ старшій атъ азыкъ, слѣдователно и ортографіа та; дрѣгій атъ народъ, кой то са обраца съ свѣтски занатіа, зашто да си гѣки толко години време то, да са учи непотребна за него работъ? Не ли е подобръ това време

да го употреби на нѣкоя надка? Помыслете любезни соотечественици!

Но това многополезно то предложение Христопѣлово остана археологическо, и Грѣцка та словесность остана на пѣрвото си бытие и до днесь. Только грамматика та мѣ за говорни ать азъкъ не можаше да не намѣри мѣсто въ разглашена тѣ потребность за да са отдѣли новыи ать азъкъ отъ старши ать. Отъ една година на дръга таа нѣжда показваше поущѣтителна, и требваше да са исплани.

Г. Вардалахъ, человекъ ученъ и глѣбокомысленъ, кога бѣше главный преподаватель но Одесско то Грѣцко училище, разсѣди за потребно да сочини планъ новогрѣцка грамматикъ за училище то, коато и са напечата въ 1829-та година въ Одессѣ! †

Вардалахова та грамматика на новыи ать Грѣцкѣ азъкъ стана ново свѣтило на дѣцѣ та, и учение то полѣчи новъ методъ. Грѣци тѣ вѣки почехъ да учатъ пѣрво новыи ать а подиръ старши ать азъкъ, и така юношество то имѣ са юнацки стѣпки вѣрви въ совершенство то.

Да ли е присѣждено и Българе тѣ да вѣрватъ по той примѣръ!!

Да не помысли нѣкой, чи писахъ горно то писмо (1836 г.) за да са покажимъ самоправни поправитель на Българска та словесность. Това може да стане со съ общо

† Ядинъ отъ сегашны тѣ учители на исто то училище, Г. Палеологъ, издади въ 1843 година въ Одессѣ „кратка грамматикъ новогреческаго азъка“ за Руссы тѣ. Той неговъ трудъ е потребенъ за Русско то юношество. Въ таа грамматикъ той повѣстѣва за пѣрво то начало на новогрѣцкѣ та грамматика, и сѣхо упомѣнѣва за Христопѣлова та, за коа то горѣ рекохъ, но за Вардалахова та, кога то той лично знаеше, и коа то мѣ послѣжи пѣтеводителъ на неговата, нишо не упомѣнава. Осѣнѣ тога Г. Палеологъ приложи въ грамматика та си и Грѣцко стихосложение, кое то отъ слово въ слова списа отъ книга та на истаго Христопѣла, издадена подъ заглавие „*Λογικὴ τοῦ ἁγ. Καλλιάρη κηρίου Α. Χριστοποῦλου, Βιέννα 1811* „; Но мимоходомъ упомѣнѣва името мѣ, междѣ тѣхъ, дѣто требваше полестно объявление за новыи ать Анакреонъ. — Вардалахъ и Христопѣло починахъ безъ наследницъ; пакъ — „умрели тѣ не хапата.“

согласие на учителя тѣ и писатели тѣ †, на кои то и предложихъ наше то мнѣние, по примѣръ Русскѣ, кои то изфарлихъ отъ азѣкъ тѣ много бѣквы, да изфарлимъ и мы оныя, кои то иматъ ровенъ гласъ, и да пишемъ съ една бѣква сичко то; дѣто така да улеснимъ учението, и да направимъ азъкъ ать по ровенъ и по гладкъ.

† Прилично е да упомѣнемъ тѣка за самоправны тѣ мыслители наши (отъ млады тѣ учены). 1) Г. Русилинъ, кога то прѣхъ въ Московскѣ ать Университетъ да сварше учение то си, шо почна во Итина, издаде Българскѣ бѣкваръ, кога то напечата на свое иждивение нашъ соотечественникъ и любословецъ Г. Я. Хажіогло, да са раздава по Български тѣ училища. Но той юноша (кога со съ време още обавихъ наше то мнѣние) надна въ таа погрѣшка, да ще да исправе азъкъ ать, и направи бѣкваръ по желаніе то си и пр: Не помысли Русилинъ, чи таква новина не може да има пріемъ по Болгаріа та, дѣто вѣки са прѣвѣха въ Церковна та. Не знаемъ какъ прѣвѣха наши тѣ азѣка та мѣ по Болгаріа та; но приглашавамъ соревнователь ать Г. Хажіогло да са не отрича и напредъ отъ добръ работы. — 2) Дръгѣи ученикъ на Одесскѣ ать лицей, Г. Н. Геревъ возиме желаніе, да подари сооченицѣ тѣ си Руссы, съ нѣшо Болгарско, и така измысли да преправе една Болгарска пѣсенъ на Болгарскы ритмы. Ревността мѣ голѣна, но опитность та мѣ млада. Стихове тѣ мѣ, като неравни, станаха мачни безъ сакаква сладость. За да ги улесни придѣма ново произношение за а-та и ъ-атъ. Яко сѣки стихословецъ послѣдѣва неговъ примѣръ, прощавайте са съ азѣка та. — Произношение то на бѣквы тѣ отличаватъ азъкъ ать; не дай Боже! да са заразатъ и Българе тѣ отъ таа колѣсть. Това ще стане новыи лабиринтъ за дѣца та, инакъ да са учатъ, пакъ инакъ да пишатъ, и инакъ да читатъ. Учители тѣ никакъ да не допѣшатъ това умозрѣние. Нашѣи ать азъкъ е азъкъ церковнии, требва да са сохранава свѣтъ, както е. Русси тѣ, по церковно то чтение, произносатъ го качо насъ. По свѣтско то иматъ дръго произношение, както са виде въ грамматика та имъ; съ това затруднихъ изѣчение то на азъкъ ать, найпаче за дръгы тѣ народы.

слѣдѣва.

Цѣна за 12-ть мѣсяцъ предплащанна.

- 24 Гроша въ Константинополь при настоятеля Г. Раала Хпз. Маврида.
- 7 Рубли или 1 $\frac{2}{3}$ Карвонка во Сѣсса, при Г. Димитріа Кокланова.
- 3 Рублиета за Влахо-Богданія: въ Галацъ, при Г. Гевргіа Димитріева; въ Браила, при Г. Міхаила Поповича; въ Бѣкдрецъ, при Г. Прокопіа Баламова.
- 26 Гроша за Болгарія: въ Руссе (Рѣхчѣкъ), при Г. Г. Братіа Х. Петковича; въ Терновъ градъ, при Г. Панатішта Х. Н. Керемитчиоглѣ; въ Ловечъ, при Г. Герги Донкова; въ Шѣменъ, при Г. Анастасіа Х. Стоанова; въ Котелъ и Сливенъ, при Г. Х. Міхала Минчовича.
- 25 Гроша за Фракія: во Адрианополь, при Г. Куріака Ставчевича; во Філіппополь, при Г. Гв. Морovenова; въ Пазарджикъ, при Г. Х. Цѣна Стойовича; въ Самоковъ, при Г. Ніколаа Карастоанова.
- 25 Гроша за Македонія: во Велесъ, при Г. Ангела Х. Петкова Палашовича; въ Кратово, при Г. Алексіа Фѣд.
- 28 Гроша за Сербія: въ Бѣлградъ, при Г. Вурілла Димитріевича.
-

На Г. Ангела Манаѣвца.